

STORTINGET

Innst. 341 L

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 70 L (2017–2018)

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i politiloven mv. (tidsbegrenset bevæpning ved sårbare objekter – punktbevæpning)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i proposisjonen en endring i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 29. Endringen innebærer at det gis adgang til å fastsette bestemmelser om tidsbegrenset bevæpning ved sårbare objekter, såkalt punktbevæpning. Forslaget endrer ikke gjeldende prinsipp om at norsk politi som hovedregel skal være ubevæpnet.

I tillegg foreslås det enkelte endringer i politiregisterloven. For å sikre samsvar mellom politiregisterloven og personvernforordningens definisjoner (forordning (EU) 2016/679) samt med forslaget til den nye personopplysningslovens bestemmelse om tvangsmulkt, jf. Prop. 56 LS (2017–2018) Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) nr. 2016/679 (generell personvernforordning) i EØS-avtalen, foreslås det endringer i politiregisterloven §§ 2 og 60. I tillegg foreslås det en endring i loven § 14 for å tydeliggjøre at forskriftsplikten ikke gjelder for sammenstillinger av opplysninger som behandles i politiets registre.

Særlig om endringen i politiloven

De overordnede rammer for politiets bevæpning er fastsatt i politiloven § 29. Etter § 29 første ledd er Justis- og beredskapsdepartementet blant annet gitt hjemmel til å fastsette nærmere regler om politiets våpenbruk.

Den type bevæpning som foreslås i denne proposisjonen, er allerede i dag hjemlet i våpeninstruksen § 3-2 første ledd bokstav b, hvoretter bevæpning kan finne sted når det basert på trusselvurderinger og tilgjengelig informasjon anses som nødvendig for å kunne gi personer, objekter og virksomheter tilstrekkelig beskyttelse. Tilsvarende kan bevæpning ved sårbare objekter finne sted med hjemmel i våpeninstruksen § 3-2 tredje ledd når det ut fra risiko- og sårbarhetsanalyser anses nødvendig for å avverge eller stanse handlinger som vil være særlig farlige for liv og helse eller viktige samfunnsfunksjoner.

Bevæpning etter våpeninstruksen er tidsbegrenset. Det som drøftes i denne proposisjonen, er således om det er behov for å endre politiloven § 29, slik at det i våpeninstruksen kan gis regler om bevæpning ved sårbare objekter uten tidsbegrensning, såkalt punktbevæpning. Formålet med bevæpning ved sårbare objekter vil være å beskytte liv og helse og viktige samfunnsfunksjoner. Det understrekes at lovforslaget ikke innebærer noen forpliktelse til økt eller permanent tilstedeværelse av politipersonell. Det åpner kun for at det kan fastsettes bestemmelser om at tjenestepersoner kan bære våpen på kroppen fremfor fremskutt lagring i bil når man finner seg ved objekter som vil omfattes av ordningen.

Det er også viktig å understreke at forslaget ikke vil innebære generell bevæpning av politiet.

Etter departementets vurdering er det behov for en lovhjemmel som gir adgang til å fastsette bestemmelser

om bevæpning av ubegrenset varighet ved sårbare objekter, noe dagens regelverk ikke gir adgang til.

Begrepet sårbare objekter omfatter både bygninger og personer. Sårbare objekter vil typisk kunne omfatte lufthavner eller andre store trafikknutepunkter, eller objekter som har stor symbolverdi. Bevæpningens utstrekning begrenses dermed til et konkret angitt objekt (punktbevæpning). Større områder som for eksempel byer eller bydeler vil ikke dekkes av lovforslaget. For bevæpning av større områder vil det fortsatt være våpeninstruksens § 3-2 første ledd bokstav b og tredje ledd som kan være hjemmel, slik at bevæpning da vil være tidsbegrenset.

Bevæpning vil også kunne være aktuelt for å beskytte særlig utsatte personer, slik som livvaktordningen. Livvaktene er allerede i dag i utgangspunktet permanent bevæpnet, og lovendringen vil således etablere en klarere hjemmel for denne bevæpningen enn hva som er tilfelle i dag.

Det mest sentrale kriteriet for bevæpning må være at bevæpningen må anses nødvendig for å kunne gi objektene tilstrekkelig beskyttelse. Nødvendighetskriteriet innebærer at politiet må vurdere om andre tiltak enn bevæpning kan gi tilstrekkelig beskyttelse. Eksempler på slike kompenserende tiltak kan være fysiske sikrings tiltak som sperringer og lignende.

Departementet har vurdert hvilken myndighet som bør ha beslutningskompetanse ved avgjørelser om tidsubegrenset bevæpning ved sårbare objekter. Departementet mener beslutningskompetansen for bevæpning som foreslås i proposisjonen her, bør ligge hos Politidirektoratet, dette for å sikre en enhetlig praksis i landet. Videre bør samtykke innhentes fra departementet slik at det etableres en politisk kontroll.

Forslaget til endring i politiloven § 29 vil ikke medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Lovforslaget innebærer ingen forpliktelse til økt tilstedeværelse av politipersonell, men åpner for at tjenstepersoner kan bære våpen på kroppen, fremfor fremskutt lagring i bil, når man befinner seg ved sårbare objekter. Eventuelle merkostnader vil bli dekket innenfor departementets gjeldende budsjetttramme. Forslagene til endringer i politiregisterloven har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Peter Frølich, Guro Angell Gimse og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Solveig Horne, fra Senterpartiet, Jenny Klinge og Emilie Enger Mehl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, vil vise

til at Justis- og beredskapsdepartementet foreslår en endring i politiloven § 29. Endringen innebærer at det gis adgang til å fastsette bestemmelser om tidsubegrenset bevæpning ved sårbare objekter, såkalt punktbevæpning. Komiteen registrerer at forslaget ikke endrer gjeldende prinsipp om at norsk politi som hovedregel skal være ubevæpnet.

Komiteen vil vise til at bakgrunnen for proposisjonen er Bevæpningsutvalgets utredning (NOU 2017:9), hvor anbefalingen var at man ikke skulle innføre en generell bevæpning av norsk politi. Utvalget foreslo heller ikke permanent punktbevæpning.

Komiteen merker seg at beslutningskompetansen for bevæpning som foreslås i proposisjonen, etter departementets mening bør ligge hos Politidirektoratet. Departementet skriver at dette er for å sikre en enhetlig praksis i landet, og videre at samtykke bør innhentes fra departementet slik at det etableres en politisk kontroll.

Komiteen registrerer at departementet mener at forslaget ikke vil medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Komiteen merker seg at eventuelle merkostnader vil bli dekket innenfor departementets gjeldende budsjetttramme.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til de siste års økte terrortrussel i Europa, som har vist at vi ikke er skjernet fra hendelser hvor politibevæpning kan være nødvendig for å ivareta samfunnets trygghet. Flere europeiske land, inkludert vårt naboland Sverige, har opplevd terrorangrep de siste to årene.

Disse medlemmer vil vise til at det i fjor ble iverksatt midlertidig bevæpning på Oslo lufthavn, som er et av landets viktigste og mest folksomme knutepunkter. Denne midlertidige bevæpningen ble først iverksatt for tre måneder, og er deretter blitt forlenget to ganger for åtte uker om gangen.

Disse medlemmer viser til at formålet med bevæpning ved sårbare objekter vil være å beskytte liv og helse og viktige samfunnsfunksjoner. Formålet ivaretas ved at det fastsettes bestemmelser om at tjenstepersoner kan bære våpen på kroppen fremfor fremskutt lagring i bil når man befinner seg ved objekter som vil omfattes av ordningen. Disse medlemmer viser til at forslaget som nå er til behandling, ikke endrer gjeldende prinsipp om at norsk politi som hovedregel skal være ubevæpnet.

Disse medlemmer viser til at serien av terrorangrep mot knutepunkter og særlig utsatte folksomme steder i en rekke land viser nødvendigheten av punktbevæpning på enkelte steder. Disse medlemmer mener at en ordning med punktbevæpning, slik proposisjonen legger opp til, vil muliggjøre en fortsettelse av hovedregelen som medlemmet fra Sosialistisk Venstre-

parti ønsker, nemlig at norsk politi ikke skal være generelt bevæpnet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter forslaget om å endre politiloven slik at det gis adgang til tidsbegrenset bevæpning ved sårbare objekter. Disse medlemmer holder fast ved Arbeiderpartiets og Senterpartiets politikk om å si nei til generell bevæpning av politiet og er glade for at regjeringen ikke fremmer forslag om generelt å bevæpne norsk politi. Disse medlemmer merker seg at forslaget ikke handler om anledning til å bevæpne politiet permanent, men at bevæpningen ikke lenger skal være tidsbegrenset til maks tre måneder slik den er i dag. Disse medlemmer forutsetter at behovet for den tidsbegrensede bevæpningen vurderes løpende og opphører når det ikke lenger anses å være behov.

Disse medlemmer vil understreke at de samlede tillatelsene til å punktbevæpne ikke må føre til at politiet i realiteten er bevæpnet i større områder, som hele bydeler. Dette må også vurderes før nye tillatelser til å punktbevæpne gis. Punktene må ikke bli så mange og så tette at det i realiteten oppleves som en innføring av generell bevæpning i enkelte deler av landet.

Disse medlemmer mener at bevæpning skal besluttes politisk. Disse medlemmer vil vise til svarbrev fra statsråden av 9. mai 2018 (vedlagt) om saken, der han understreker at tillatelse til punktbevæpning ved sårbare objekter gis etter anbefaling fra Politidirektoratet, men at det må samtykkes fra justis-, beredskaps- og innvandringsministeren og departementet for at Politidirektoratet kan beslutte at det gis tillatelse. Disse medlemmer vil understreke at ansvaret for tidsbegrenset punktbevæpning av sårbare objekter ligger hos Justis-, og beredskapsdepartementet. Disse medlemmer forventer at justis-, beredskaps- og innvandringsministeren tar det ansvaret selv om beslutningskompetansen ligger i Politidirektoratet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det vil være nødvendig at erfaringene med tidsbegrenset punktbevæpning av sårbare objekter evalueres løpende. Disse medlemmer mener regjeringen må komme tilbake til Stortinget årlig med en redegjørelse om status og utvikling i en egen sak. Disse medlemmer vil understreke at det skal gjøres i en egen sak, og ikke gjennom et avsnitt i budsjettssammenheng.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en løpende evaluering av tidsbegrenset punktbevæpning ved sårbare objekter og komme tilbake til Stortinget med

en årlig redegjørelse i en egen sak om status og utvikling.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er bekymret for den pressede ressursituasjonen politidistriktene i landet står i. Handlingsrommet for politidistriktene er redusert med nesten en halv mrd. kroner de siste fire årene, godt dokumentert i BDO/Menons analyserapport om politi- og lensmannsetaten fra 2017. Disse medlemmer forutsetter at eventuelle merkostander av tidsbegrenset punktbevæpning ved sårbare objekter ikke tas fra, eller går på bekostning av, andre oppgaver politidistriktene skal løse.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til det gjeldende prinsippet om at norsk politi som hovedregel skal være ubevæpnet, og vil understreke Stortingets behov for å følge utviklingen etter at det er åpnet for tidsbegrenset bevæpning ved sårbare objekter. Disse medlemmer ber derfor regjeringen finne en egnet måte å holde Stortinget orientert om omfanget av punktbevæpningen i politiet. En slik orientering kan om nødvendig skje i lukkede møter eller på annen hensiktsmessig måte.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen årlig og på egnet måte holde Stortinget orientert om omfanget av politiets punktbevæpning.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti legger til grunn at det skal være sterke begrunnelser for økt bevæpning av politiet. Forslaget om tidsbegrenset bevæpning ved sårbare punkter vil bidra til økt permanent bevæpning selv om det ikke endrer gjeldende prinsipp om at norsk politi som hovedregel skal være ubevæpnet. Dette medlem henviser til Bevæpningsutvalgets utredning (NOU 2017:9), hvor anbefalingen var at man ikke skulle innføre en generell bevæpning av norsk politi. Utvalget foreslo heller ikke permanent punktbevæpning. Bortsett fra en begrenset økning i ungdomskriminalitet i Oslo øker ikke kriminaliteten i Norge. PST opererer heller ikke med økt terrortrussel. På denne bakgrunn mener dette medlem at departementet ikke i tilstrekkelig grad synliggjør behovet for økt bevæpning av politiet, heller ikke ved sårbare punkter. I tråd med Bevæpningsutvalgets utredning mener dette medlem at en permanent bevæpning av politiet ved sårbare objekter er en alvorlig samfunnsinngripende endring som departementet ikke redegjør for nødvendigheten av.

Dette medlem mener videre at regjeringen må holde fast ved prinsippet gitt i våpeninstruksen § 3-2 første ledd bokstav b, hvor bevæpning kan finne sted

når det basert på trusselvurderinger og tilgjengelig informasjon anses som nødvendig for å kunne gi personer, objekter og virksomheter tilstrekkelig beskyttelse. Dette medlem mener dette prinsippet innebærer at en bevæpning ikke kan være permanent, fordi informasjon om en trussel vil være tidsbegrenset.

Dette medlem vil støtte at det gis adgang til å fastsette bestemmelser om bevæpning ved sårbare objekter, såkalt punktbevæpning, men slik bevæpning skal kun gis etter informasjon om trussel eller konkret sårbarhet og skal være avgrenset i tid til trusselen er under kontroll eller opphører.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og fremme bestemmelser om punktbevæpning ved sårbare objekter. Bestemmelsene skal inneholde vurderingskriterier for trusselvurdering og sårbarhet. Bestemmelsene om punktbevæpning skal kun gis tidsavgrenset.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en løpende evaluering av tidsbegrenset punktbevæpning ved sårbare objekter og komme tilbake til Stortinget med en årlig redegjørelse i en egen sak om status og utvikling.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen årlig og på egnet måte holde Stortinget orientert om omfanget av politiets punktbevæpning.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utarbeide og fremme bestemmelser om punktbevæpning ved sårbare objekter. Bestemmelsene skal inneholde vurderingskriterier for trusselvurdering og sårbarhet. Bestemmelsene om punktbevæpning skal kun gis tidsavgrenset.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i politiloven mv. (tidsbegrenset bevæpning ved sårbare objekter – punktbevæpning)

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 29 første ledd lyde:

Kongen fastsetter en alminnelig tjenesteinstruks for politiet. Departementet gir tjenestereglementer og særinstruks. Dette kan omfatte instruks om bevæpning av polititjenestemenn i daglig tjeneste for et begrenset tidsrom når det anses nødvendig for å håndtere en alvorlig trusselsituasjon, samt for et ubegrenset tidsrom når det ut fra trusselbildet anses nødvendig for å gi tilstrekkelig beskyttelse av sårbare objekter. Politimesteren kan utstede utfyllende tjenesteregler når lokale forhold gjør dette påkrevd.

II

I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten, som endret ved lov 21. juni 2017 nr. 94, gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 14 til 16 skal lyde:

14. *brudd på personopplysningssikkerheten*: et brudd på sikkerheten som fører til utilsiktet eller ulovlig tilintetgjøring, tap, endring, ulovlig spredning av eller tilgang til personopplysninger som er overført, lagret eller på annen måte behandlet,
15. *genetisk opplysning*: opplysning om en fysisk persons nedarvede eller ervervede genetiske egenskaper som gir unik informasjon om den aktuelle fysiske personens fysiologi eller helse, og som særlig er framkommet etter analysering av en biologisk prøve fra den aktuelle fysiske personen,
16. *biometrisk opplysning*: opplysning som stammer fra en særskilt teknisk behandling knyttet til en fysisk persons fysiske, fysiologiske eller atferdsmessige egenskaper, og som muliggjør eller bekrefter en entydig identifikasjon av nevnte fysiske person, for eksempel ansiktsbilder eller *fingeravtrykksopplysninger*,

§ 14 nytt annet ledd skal lyde:

Krav om forskriftsregulering gjelder ikke for sammenstilling av opplysninger fra registre som er regulert i politiregisterforskriften dersom behandlingen følger reglene som gjelder for kilderegisteret.

§ 60 fjerde ledd skal lyde:

Ved pålegg som nevnt i første ledd kan Datatilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfylting av pålegget, inntil pålegget er oppfylt.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i justiskomiteen, den 29. mai 2018

Lene Vågslid

leder og ordfører

VEDLEGG**Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråd Tor Mikkjel Wara til justiskomiteen, datert 9. mai 2018****Prop. 70 L (2017-2018) Endringer i politiloven mv.**

Jeg viser til brev av 4. mai fra Justiskomiteen hvor det i forbindelse med komiteens behandlingen av ovennevnt sak stilles enkelte spørsmål.

Komiteen ber om at det utdypes hva som ligger i «beslutningskompetanse», hva det innebærer at det «etableres en politisk kontroll», og hvordan prosessen ved beslutning av punktbevæpning skal foregå i praksis, steg for steg.

Før jeg besvarer spørsmålene finner jeg grunn til å vise til departementets merknader på side 11 annen spalte i proposisjonen hvor det påpekes at «det i lovfor-slaget bare gis anvisning på de ytre rammer for adgan-gen til bevæpning, mens mer detaljerte regler vil bli gitt i våpeninstruksen».

Med *beslutningskompetanse* siktes det i proposisjo-nen til tilsvarende myndighet som er gitt Politidirekto-ratet ved midlertidig bevæpning i medhold av våpenin-struks for politiet § 3-2 tredje ledd. Bestemmelsen gir hjemmel for midlertidig bevæpning iden daglige tje-nesten. I disse tilfellene kan direktoratet beslutte be-væpning etter å ha innhentet samtykke fra departemen-tet. I proposisjonen foreslås at beslutningsmyndighet for tidsbegrenset punktbevæpning blir regulert på til-svarende måte.

At det *etableres en politisk kontroll* innebærer i den-ne saken som i andre saker som blir forelagt departe-mentet, at departementet og dermed statsråden får en direkte kontroll med den konkrete saken. Politidirekto-ratet kan således ikke beslutte tidsbegrenset punktbe-væpning uten at saken er forelagt departementet, og de-partementet har samtykket. Tilsvarende løsning er som nevnt også valgt for ordningen med midlertidig bevæp-ning i medhold av våpeninstruksen § 3-2 tredje ledd.

Hvordan prosessen ved beslutning av punktbevæp-ning skal foregå i praksis vil også bli nærmere regulert i våpeninstruksen. Som det fremgår av proposisjonen vil de vurderinger som skal gjøres, skje på grunnlag av det gjeldende trusselbildet vurdert opp mot de konkrete objekters sårbarhet. Det er som oftest de respektive po-litidistrikt som er nærmest til å vurdere dette slik som i andre saker om bevæpning.

Politidistriktets eventuelle anmodning om bevæp-ning vil videresendes til direktoratet for vurdering. Der-som Politidirektoratet kommer til at det er grunnlag for punktbevæpning, skal anmodningen sendes departe-mentet som avgjør om samtykke skal gis. Beslutning om punktbevæpning fattes deretter av Politidirektoratet.

